

Voorwoord Kind en natuur

Buiten zijn, vrij spelen en onbevangen de natuur ontdekken helpt kinderen in de ontwikkeling van hun zintuigen, motoriek, sociale vaardigheden en creativiteit. Daarom werkt IVN dagelijks aan een (be)leefwereld waarin contact tussen kind en natuur vanzelfsprekend is. IVN brengt de natuur dichtbij: op school, de kinderopvang en in de vrije tijd. IVN neemt kinderen mee naar buiten en faciliteert pedagogisch medewerkers, leerkrachten en ouders met opleidingen, lesmaterialen en leermiddelen. Zo planten we het zaadje van de liefde en zorg voor de natuur.

Voor u ligt de schoolmap van IVN Waterland. Enthousiaste vrijwilligers hebben deze voor u samengesteld. In deze map vindt u verschillende speelse activiteiten waaraan de leerlingen aan kunnen deelnemen.

Blader deze map eens door en misschien is er een leuke activiteit bij die u aanspreekt. Mocht u vragen hebben laat het ons weten!

Nestkasten timmeren en meer leren over vogels.

Hallo, ik ben
Ben Mesman

VRIJWILLIGER IVN

IVN Waterland heeft vele schoolactiviteiten en daarbij hoort ook het maken van nestkasten. Op deze manier betrekken we de kinderen bij de natuur en wekken hun interesse voor vogels in de eigen omgeving.

Het timmeren van de nestkasten is iets waar de kinderen van genieten. De bouwpakketten zijn al voorbehandeld en daarom zijn ze makkelijk in elkaar te zetten.

Doorgaans wordt deze activiteit aangeboden aan groep 7 en 8.

Voordat we de nestkasten gaan timmeren vragen we eerst wat de kinderen allemaal weten over vogels. We doen dit met behulp van een PowerPoint-presentatie en een bordspel met foto's, wat doet denken aan het electrospel van vroeger. Het geheel neemt ongeveer twee uur in beslag. Tijdens het spel leren de kinderen verschillende vogels kennen en het wordt duidelijk waarom we de nestkasten maken. De nestkast kost € 6,-. De les wordt gegeven door minimaal twee docenten. De nestkasten kunnen mee naar huis genomen worden of rond de school worden opgehangen.

Voor meer informatie neem contact op met Ben Mesman: bj.mesman@gmail.com

Deze schoolactiviteiten worden georganiseerd door IVN Waterland

www.ivn.nl/afdeling/waterland | IVNWaterland | IVNWaterland

Tuinvogeltelling

Hallo, ik ben
Ben Mesman

VRIJWILLIGER IVN

Elk jaar in januari organiseert Vogelbescherming Nederland de tuinvogeltelling. IVN Waterland kan de leerlingen (en docenten) bij de voorbereiding op deze telling ondersteunen.

Het is een activiteit voor kinderen van groep 6, 7 en 8. Vogels tellen kun je vanuit je bed, kamer of balkon.

Door middel van een zoekkaart noteer je de soorten vogels en de aantallen. IVN komt graag langs op school om uit te leggen hoe de telling werkt. Dat neemt ongeveer 15 tot 20 minuten in beslag.

Meer informatie? Kijk op: www.tuinvogeltelling.nl. Heeft u interesse in de uitleg van IVN? Neem dan voor 15 december contact op met Ben Mesman.

bj.mesman@gmail.com

De Nationale
Tuinvogeltelling

Tuinvogeltelling voor scholen (groep 5-6-7-8)

Telformulier

Omcirkel hoeveel vogels je tegelijkertijd ziet van dezelfde soort:

Huisemus

1 2 3 4 5
6 7 8 9 10
meer dan 10 ___

Merel

1 2 3 4 5
6 7 8 9 10
meer dan 10 ___

Pimpelmees

1 2 3 4 5
6 7 8 9 10
meer dan 10 ___

Koolmees

1 2 3 4 5
6 7 8 9 10
meer dan 10 ___

Roodborst

1 2 3 4 5
6 7 8 9 10
meer dan 10 ___

Winterkoning

1 2 3 4 5
6 7 8 9 10
meer dan 10 ___

Heggenmus

1 2 3 4 5
6 7 8 9 10
meer dan 10 ___

Vink

1 2 3 4 5
6 7 8 9 10
meer dan 10 ___

Turkse Tortel

1 2 3 4 5
6 7 8 9 10
meer dan 10 ___

Houtduif

1 2 3 4 5
6 7 8 9 10
meer dan 10 ___

Stadsduif

1 2 3 4 5
6 7 8 9 10
meer dan 10 ___

Ekster

1 2 3 4 5
6 7 8 9 10
meer dan 10 ___

Kauw

1 2 3 4 5
6 7 8 9 10
meer dan 10 ___

Zwarte Kraai

1 2 3 4 5
6 7 8 9 10
meer dan 10 ___

Spreeuw

1 2 3 4 5
6 7 8 9 10
meer dan 10 ___

Vogel gezien die er niet bij staat? Vul hier in:

Klaar met tellen? Geef je telling tijdens de Tuinvogeltelling voor Scholen door op: www.tuinvogeltelling.nl/scholen. Geef het ook door als je niets of niet veel gezien hebt! Ook dan is jouw vogeltelling belangrijk.

Overname en dupliceren van dit materiaal al alleen toegestaan voor educatieve en niet-commerciële doeleinden en alleen als het materiaal is voorzien van een bronvermelding. © Vogelbescherming Nederland

Vogelbescherming
NEDERLAND

Voor meer informatie neem contact op met Ben Mesman: bj.mesman@gmail.com

Deze schoolactiviteiten worden georganiseerd door IVN Waterland

www.ivn.nl/afdeling/waterland | IVNWaterland | IVNWaterland

Uitleg over insecten en spinnen of een bijenhotel maken

Hallo, ik ben
Jan Rijnders

VRIJWILLIGER IVN

Er zijn verschillende activiteiten bedacht waaraan de kinderen kunnen deelnemen en deze zijn in principe geschikt voor iedere groep van de basisschool.

Allereerst is er een insectenspel waarmee door middel van vragen uitgelegd wordt wat precies een insect is. De kinderen kiezen daarbij uit een aantal foto's per vraag. Er zijn verschillende vragen voor het niveau van groep 3 en 4 en hogere groepen. Het spel duurt ongeveer 1 uur.

We kunnen ook samen naar buiten en op zoek gaan naar insecten. Dit is vooral leuk voor groep 6, 7 en 8. Waar vind je welke insecten en wanneer vind je ze en waarom niet het hele jaar door? Kinderen gaan op zoek met loepnetjes en een paar ulindernetten.

Of we maken een bijenhotel van eenvoudige materialen. We geven uitleg over wat precies een bij is en waarom ze zo belangrijk zijn.

Voor meer informatie neem contact op met Ben Mesman: bj.mesman@gmail.com

Deze schoolactiviteiten worden georganiseerd door IVN Waterland

www.ivn.nl/afdeling/waterland | IVNWaterland | IVNWaterland

Bomen en planten (1)

Hallo, ik ben
Johan Berger

VRIJWILLIGERS IVN

Hallo, ik ben
Tanja Verbij

Johan en Tanja zijn gek van planten en bomen en komen hier graag over vertellen in de klas. Maar denk maar niet dat je lekker achterover kunt leunen. Nee, je moet echt zelf aan de slag!

Wat gaan we zoal doen?

Les X De Boom en zijn verpakking
Nest als een mooi cadeautje heeft ook een boom een prachtige verpakking met bijbehorende versieringen. Kijk maar eens goed, naar bijvoorbeeld de schors, de knoppen, de korstmossen en gallen. Allemaal zijn het verpakkingen met een verrassing erin.

Tijdens deze les gaan we beter kijken naar al deze verpakkingvormen. Wat is de functie van bijvoorbeeld de schors, hoe ademt een boom en waar zitten de bladeren verstopt. Wat gebeurt er als een boom groeit, komt hij dan tot in de hemel?

Kijk ook eens met een loepje kijkt naar de korstmossen op de takken. Het is alsof je een hele nieuwe wereld binnen gaat. Ga met ons op pad en laat je verwonderen.

Voor wie? De bouwbouw | **Wanneer?** juli tot maart | **Waar?** Kan zowel binnen als buiten

Voor meer informatie neem contact op met Ben Mesman: bj.mesman@gmail.com

Deze schoolactiviteiten worden georganiseerd door IVN Waterland
www.ivn.nl/afdeling/waterland | [f](https://www.facebook.com/IVNWaterland) IVNWaterland | [i](https://www.instagram.com/IVNWaterland) IVNWaterland

Hallo, ik ben
Johan Berger

VRIJWILLIGERS IVN

Hallo, ik ben
Tanja Verbij

Bomen en planten (2)

Les XX Het voedselweb van de boom
Een boom is een indrukwekkend mechanisme, met zijn grote takken en dikke stam staat hij stevig en laat hij de wind door zijn bladeren gaan. Maar wist je dat er nog een hele wereld te ontdekken valt die je op het eerste oog niet ziet?

Onder de grond is de boom net zo groot als de boom die je boven de grond ziet staan. Zijn enorme wortelstelsel zorgt ervoor dat hij stevig staat en, bijna, alle stormen aan kan. Een boom alleen kan niet leven, ze hebben allerlei andere organismen nodig om bijvoorbeeld hun voeding op te kunnen nemen. Dit noemen we het bodemleven, waarbij ook schimmels een heel belangrijke rol vormen.

Bomen gaan natuurlijk ook dood, maar ook dood hout leeft. Ja echt waar, het krioelt zelfs van het leven in zo een dode boom en het biedt een onderdak aan vele soorten insecten en paddestoelen.

En wist je dat een boom vanzelf wordt opgeruimd, daar hoeven wij als mens niets aan te doen. Geloof je het niet? Ga mee op ontdekkingsstocht en we laten je alles zien!

Voor wie? De bovenbouw | **Wanneer?** juli tot maart | **Waar?** Buiten en deels binnen

Les Y De schoolpleinstoeplantjesjacht
Natuur, wat is dat eigenlijk en waar vind je dat? Een plantje tussen de stoeptegels is dat ook natuur, en hoe groeit dat plantje eigenlijk? En wat gebeurt er als je die zijn gang laat gaan?

Nadat al deze vragen zijn beantwoord gaan we zelf op jacht. Op en rond het schoolplein is van alles te vinden. Met stoepkrijt omcirkelen de leerlingen hun vondsten en dan gaan we samen bekijken wat er allemaal groeit. Hoe groeit het en wat zijn de verschillen, kun je het eten en ruikt het lekker? enz enz.

Voor wie? De bovenbouw | **Wanneer?** juli tot maart | **Waar?** Buiten en deels binnen

Les YY Waar komen de baby's bij plantjes vandaan?

De jeugd heeft de toekomst zeggen ze wel eens. En dat klopt, want als er geen kinderen meer worden geboren dan raakt de mens uitgestorven. Maar hoe zit dat nou bij planten? Krijgen die ook baby's en hoe zien die er dan uit? Planten hebben heel allerlei manieren gevonden om zich voor te planten, via zaden, worstelstokken, bollen en sporen. Veel planten hebben vaak ook dieren nodig voor de voortplanting en hebben allerlei trucjes bedacht om die te lokken. Hoe dat precies allemaal in zijn werk gaat dat leren we je graag.

Voor wie? De bovenbouw | **Wanneer?** juli tot maart | **Waar?** Binnen en deels buiten

Voor meer informatie neem contact op met Ben Mesman: bj.mesman@gmail.com

Deze schoolactiviteiten worden georganiseerd door IVN Waterland

www.ivn.nl/afdeling/waterland | [f](https://www.facebook.com/IVNWaterland) IVNWaterland | [i](https://www.instagram.com/IVNWaterland) IVNWaterland

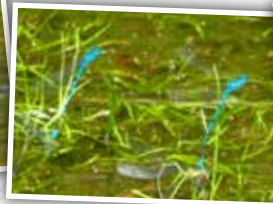
Slotje scheppen

Weet jij wat er allemaal leeft in de sloot bij jou in de buurt? Er schuilt een bijzondere wereld onder het wateroppervlakte en in de slootkanten. Ga met ons mee op ontdekkingsstocht in een doodgewone sloot en beleef het zelf.

Onder begeleiding van een natuurgids gaan we samen scharrelen langs de oevers. Met een schepnetje vang je zoveel mogelijk verschillende waterdiertjes die je van heel dichtbij gaat bekijken. Kokerjuffers, uraatzuchtige libelle larven en misschien zelfs kleine visjes. Onder de loep kun je zien wie de jagers zijn en wie de prooidiertjes.

Voor wie? Kinderen van 6 tot 10 | **Wanneer?** In september | **Waar?** Buiten

Voor meer informatie neem contact op met Ben Mesman: b.j.mesman@gmail.com

Deze schoolactiviteiten worden georganiseerd door IVN Waterland

www.ivn.nl/afdeling/waterland | IVNWaterland | IVNWaterland

Kijken bij de imker

Hallo, ik ben Anja Veerman, de eerste vrouwelijke imker in Volendam en ik vind het superleuk om over mijn hobby te vertellen aan scholieren en andere belangstellenden in mijn bijentuin.

Ik vertel over de bijen aan de hand van een bijenkast, mijn imkermaterialen en foto's, platen en boeken die ik dan uitgestald heb staan.

In de tuin is daardoor veel te zien, en het buiten zijn, het vele groen en de kleuren van de bloemen, geven samen een rustgevend gevoel. De tuin is zeer geschikt voor educatie aan groepjes schoolkinderen en andere belangstellenden, als imker vertel ik over het leven van de honingbij, het verschil met de wilde bij en hoe belangrijk de insecten en andere beestjes zijn voor een gezonde leefomgeving. Hoe afhankelijk de mens van een gezonde natuur is en hoe afhankelijk de beestjes zijn van veel wilde bloemen, beplanting en bomen.

In de tuin staat ook een kas die bezocht kan worden en waar in het voorjaar uit zaden nieuwe bloemen, planten en fruit zullen worden opgekweekt.

Hallo, ik ben Anja Veerman

VRIJWILLIGER IVN

Er staan momenteel 2 bijenkasten, er is een vijver gerealiseerd met rotstun waar inmiddels een flinke familie kikkers woont en al salamanders, een hagedis, padden en bijzondere libelles zijn gesignaleerd. Dichtbij de vijver staat een groot insectenhotel.

De bloemen, struiken en bomen zijn op insecturiendelijkheid geselecteerd en dat is goed geslaagd, want het geheel wordt druk bezocht door wilde bijen, zweefvliegen, hommels en een mooie variatie aan vlinders, maar ook door vogels en is er al twee jaar een nestje gemaakt in een vogelhuisje.

Voor meer informatie neem contact op met Ben Mesman: b.j.mesman@gmail.com

Deze schoolactiviteiten worden georganiseerd door IVN Waterland

www.ivn.nl/afdeling/waterland | IVNWaterland | IVNWaterland

Een les over uilen en braakballen uitpluizen

Hallo, ik
ben Douwe
Tadema

VRIJWILLIGER IVN

Het lijkt mij leuk om op school langs te komen en jullie te vertellen over de uilen die hier in de omgeving voorkomen. Denk aan de ransuil, bosuil of het kleine steenuiltje. Ik neem mijn vier opgezette uilen mee, dan kun je ze rustig van dichtbij bekijken.

Bosuil

Afhankelijk van het moment van de excursie kan ik misschien wel wat braakballen van een uil meenemen. Deze kunnen we samen in de klas uitpluizen met een prikker en een pincet. Een uil eet onder andere muizen. Hij eet ze met huid en haar op! Zijn maag kan de botjes en haren niet goed verteren, daarom spuugt hij deze als bal (braakbal) uit. Als je de braakbal uit elkaar pluist, kom je daarom schedeltjes en botjes van muizen tegen. En wie weet wat anders...

Ransuil

Ook het tonen van een korte film (20 minuten) is een mogelijkheid. Ik hoop met dit alles de leerlingen enthousiast te maken voor deze mooie nachtdieren.

Steenuil

Voor meer informatie neem contact op met Ben Mesman: b.j.mesman@gmail.com

Deze schoolactiviteiten worden georganiseerd door IVN Waterland
www.ivn.nl/afdeling/waterland | [f](https://www.facebook.com/IVNWaterland) IVNWaterland | [i](https://www.instagram.com/IVNWaterland) IVNWaterland

Vleermuizen, geheimzinnige dieren in het donker

Hallo, ik ben Joop van den Hoorn

VRIJWILLIGER IVN

Met een powerpointpresentatie op het Digibord vertel ik jullie graag over de vleermuis. Dit met aandacht voor hun bijzondere manier van oriëntatie door middel van ultrasoon geluid. Ook elke leerling kan deze normaal *onhoorbare geluiden* maken en dat wordt gedemonstreerd met een echte *batdetector*.

De leefwijze overdag en het jachtgedrag in de nacht komt aan bod, en de vernuftige wijze waarop deze dieren gebruik maken van hun wisselende lichaamstemperatuur waardoor ze zo economisch mogelijk met hun energie om kunnen gaan.

De voedselarme periode ligt voor deze insecten etende dieren in de winterperiode en dat stelt hoge eisen aan hun voedselreserves die ze in de zomer op moeten bouwen. Dat doen ze door in de herfst plaatsen op te zoeken waar ze hun winterslaap zo goed mogelijk kunnen door brengen.

Ze kennen, net als vogels, een trekgedrag. Door de jaarcyclus heen komen we verschillende manieren van gedrag tegen. Als je goed oplet dan kom je te weten waar, wanneer en welke soorten in jouw omgeving te vinden zijn.

Een dwergvleermuis en 1 Euro

Joop van den Hoorn is sinds 1968 bij het vleermuisonderzoek betrokken. Eerst tijdens onderzoek naar dieren in winterslaap en daarna ook voor inventarisatieonderzoek in de zomer. In Purmerend en de Beemster bij verspreidingsonderzoek van Ecologisch bureau Regelink uit Wageningen voor kraamkolonies. En het regionaal onderzoek naar de Meeruleermuis in 2023. De lessen zijn geschikt voor groep 7 en 8.

Voor meer informatie neem contact op met Ben Mesman: b.j.mesman@gmail.com

Deze schoolactiviteiten worden georganiseerd door IVN Waterland
www.ivn.nl/afdeling/waterland | [f](#) IVNWaterland | [i](#) IVNWaterland

De insectentuin in Ilpendam, een paradijsje in Waterland

Hallo, ik
ben Ronald
Adams

NATUURGIDS IVN

Als actief natuurliefhebber heb ik in 2017 het initiatief genomen om de gemeente Waterland te vragen of ik ergens in Ilpendam een insectentuin mag creëren. Gewapend met laptop met een voorstelling van het idee hoe zo'n tuin eruit zou kunnen zien heb ik mij gemeld bij gemeenteraadslid Laura Bromet. Dit bezoek heeft de huidige tuin als resultaat gehad. Ik nodig jullie graag uit om te komen kijken, dan vertel ik van alles over wat hier leeft aan insecten en planten.

De indeling van de insectentuin is zo gemaakt dat je kunt zien en ontdekken wat biodiversiteit is. Door de vele inheemse bloemdragende planten zijn er ook heel veel insecten die daar hun voedsel halen. Een deel van de tuin is ingericht voor kruiden, hier kun je ruiken en proeven. En er is een deel waar vruchtdragende planten staan. Hier kun je zien wat bestuiving doet en niet te vergeten, HIER zie je waarom insecten zo belangrijk zijn voor ons voedsel en dat van dieren, die daar ook weer van kunnen leven. Denk hierbij aan de bessen van bomen en struiken waar vogels van eten.

Geschikt voor maximaal 30 leerlingen plus begeleiders. Een toilet is aanwezig.

Voor meer informatie neem contact op met Ben Mesman: bj.mesman@gmail.com

Deze schoolactiviteiten worden georganiseerd door IVN Waterland

www.ivn.nl/afdeling/waterland | IVNWaterland | IVNWaterland

Website insectentuin: www.anthidium.nl

